

Розробник: Томич Ференц Ференцович, викладач-методист, заслужений артист України

Програму навчальної дисципліни «Історія виконавства» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Оркестрові духові та ударні інструменти», протокол № 1 від 29.08.2025 року

Голова циклової комісії _____

Томич Ф.Ф.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Курс: IV
	Семестр
	VII - VIII
Загальна кількість годин – 90	Аудиторні заняття 36 год.
	Практичні – 36 год.
	Індивідуальні заняття – ____ год.
	Самостійна робота 54 год.
	Форма підсумкового контролю: залік – VIII семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія виконавства» є:

формування у здобувачів освіти знань, пов'язані з багатою історією виникнення і удосконалення духових інструментів, розкрити закономірність їх виразних і технічних можливостей, звертаючи особливу увагу на нерозривний взаємозв'язок історії виконавства з композиторською творчістю,

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія виконавства» є: ознайомити здобувачів освіти з педагогічними принципами окремих найбільш видатних виконавців і національних шкіл, з творами видатних композиторів для духових інструментів минулого і нинішнього.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- історію виникнення і удосконалення духових інструментів;
- закономірність виразних і технічних можливостей духових інструментів;
- основні етапи історії виконавських стилів, їх головні відмінності та досягнення;
- роль основних та головних представників виконавських стилів;
- окремих видатних музикантів в становленні та розвитку виконавських стилів;

вміти:

- відрізнити виконавські стилі різних часів;
- проаналізувати виконання музичного твору в аудіо запису;
- зробити порівняльну характеристику одного твору в різних виконаннях; - аналізувати та систематизувати музичні твори, орієнтуватись у стилях та напрямках виконавських шкіл, користуватися всіма доступними джерелами знань, самостійно добирати матеріал до реферату, доповіді.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (Міждисциплінарні зв'язки)

Попередньо здобути знання мистецького спрямування. Даний предмет є логічним продовженням вивчення предметів «Споріднені та оркестрові інструменти» в 1-2 семестрах та «Методика навчання гри на інструменті» в 5-6 семестрах навчання в коледжі.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/ організаційно-творчої діяльності (відповідно до спеціалізації).

РН 20 Зберігати та примножувати культурно-мистецьку спадщину регіону.

РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Зміст програми навчальної дисципліни

Курс навчальної дисципліни «Історія виконавства» складається з двох розділів:

- історія зарубіжного виконавства;
- історія духового музичного мистецтва України.

В процесі викладання даного курсу особлива увага приділяється використанню різноманітного ілюстративного матеріалу: музичних прикладів, малюнків, фотографій і т.п.

Розділ 1. Історія зарубіжного виконавства на духових інструментах

Тема 1. Розвиток духових інструментів і виконавське мистецтво в період від витоків до кінця XVI ст..

Інструменти первіснообщинного ладу і Давнього світу (Давній Єгипет, Месопотамія, Палестина; Давні Китай, Індія, Греція, Рим).

Духові інструменти в Західній Європі в середні віки.

Умови розвитку та інструментарій. Музично-інструментальна культура Середньовічного Сходу. Духові інструменти в творчості трубадурів, труверів і мінезингерів. Музично - виконавська практика середньовічного міста.

Духове інструментальне мистецтво епохи Відродження.

Розвиток духового інструментального мистецтва в XIV- XVI ст..

Інструментальна культура Венеції

Тема 2. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XVII- XVIII ст.ст.

Духові інструменти в оркестрі та камерному ансамблі XVII ст. Духові інструменти в творчості видатних композиторів першої половини XVII ст.. Становлення духових інструментів в оркестрово-виконавській культурі XVII ст.

Духові інструменти в творчості Віденської класичної школи. Духові інструменти в творчості композиторів-романтиків. Духові інструменти в творчості композиторів XIX ст. Виконавське мистецтво та педагогіка. Удосконалення конструкції духових інструментів та поява нових видів.

Тема 3. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XIX-поч. XX ст. Конструкція духових інструментів на поч. XX ст. Сучасна зарубіжна література для духових інструментів та виконавські школи.

Розділ II. Історія духового музичного мистецтва України.

Тема 1. Передісторія духового музичного мистецтва України. Духовий інструментарій до Київської Русі. Духовий інструментарій Київської Русі.

Тема 2. Духове інструментальне мистецтво в Україні в XIV - першій половині XIX ст.

Братства. Музикантські цехи. Глухівська музична школа. Харківський колегіум. Музичні класи Харківського університету. Києво-Могилянська академія Полкові оркестри лівобережного козацтва в Україні другої половини XVII ст. – 80-х р. XVIII ст.

Рогові оркестри в Україні. Кріпосні оркестри. Мистецтво гри на духових інструментах в Україні в першій половині XIX ст.

Тема 3. Духові інструменти в симфоніях українських композиторів кінця XVIII – початку XX ст.

Українська симфонія До мажор Е.Ванжури. Симфонія Соль-мінор невідомого автора

Тема 4. Духове музичне мистецтво в Україні у другій половині XIX – початку XX ст.

Духові інструменти в симфоніях українських композиторів другої половини XIX ст. «Фантазія на дві українські теми» для флейти та фортепіано М.Лисенка. Українська симфонія ля мінор М.Калачевського. Симфонія соль мінор В.Сокальського

Становлення і розвиток вітчизняної професійної духової музичної освіти в Україні. Класи духових інструментів у музичному училищі при Київському відділенні ІРМТ.

Класи духових інструментів у музичному училищі при Харківському відділенні ІРМТ. Класи духових інструментів у музичному училищі при Одеському відділенні ІРМТ.

Становлення і розвиток професійної духової музичної освіти на західній Україні

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивід.	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
VII семестр					
Розділ I. Історія зарубіжного виконавства на духових інструментах	-	-	-	-	-
Тема 1. Розвиток духових інструментів і виконавське мистецтво в період від витоків до кінця XVI ст. Інструменти первіснообщинного ладу і Давнього світу (Давній Єгипет, Месопотамія, Палестина; Давні Китай, Індія, Греція, Рим)	7	-	1	-	6
Тема 1. Духові інструменти в Західній Європі в середні віки. Умови розвитку та інструментарій.	7	-	1	-	6
Тема 1 Музично-інструментальна культура Середньовічного Сходу . Духові інструменти в творчості трубадурів, труверів і мінезингерів. Музично - виконавська практика середньовічного міста. Духове інструментальне мистецтво епохи Відродження	7	-	1	-	6
Тема 1. Розвиток духового інструментального мистецтва в XIV- XVI ст.. Інструментальна культура Венеції	3	-	1	-	2
Тема 2. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XVII- XVIII ст.ст. Духові інструменти в оркестрі та камерному ансамблі XVII столітті. Духові інструменти в творчості видатних композиторів першої половини XVII ст..	5	-	2	-	3
Тема 2. Духові інструменти в творчості Віденської класичної школи.	5	-	2	-	3

Тема 2. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі ХІХ- поч. ХХ ст. Духові інструменти в творчості композиторів ХІХ ст Духові інструменти в творчості композиторів-романтиків.. Виконавське мистецтво та педагогіка. Конструкція духових інструментів на поч. ХХ ст. Сучасна зарубіжна література для духових інструментів та виконавські школи	5	-	2	-	3
Тема 3. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі ХІХ- поч. ХХ ст.	6	-	6	-	-
Всього за І семестр	45		16		29
VIII семестр					
Розділ II. Історія духового музичного мистецтва України .	-	-	-	--	-
Тема 1 Передісторія духового музичного мистецтва України. Духовий інструментарій до Київської Русі. Духовий інструментарій Київської Русі.	9	-	5	-	4
Тема 2. Духове інструментальне мистецтво в Україні в ХІV - першій половині ХІХ ст. Братства. Музикантські цехи. Глухівська музична школа. Харківський колегіум. Музичні класи Харківського університету. Києво-Могилянська академія Полкові оркестри лівобережного козацтва в Україні другої половини ХVІІ ст. – 80-х р. ХVІІІ ст.	6	-	2	-	4
Тема 2 Рогові оркестри в Україні. Кріпосні оркестри.	5	-	1	-	4
Тема 2. Духове інструментальне мистецтво в Україні в ХІV- першій половині ХІХ ст.	5		1		4
Тема 2. Мистецтво гри на духових інструментах в Україні в другій половині ХІХ с	5	-	1	-	4
Тема 3. Духові інструменти в симфоніях українських композиторів кінця ХVІІІ –	5	-	5	-	-

початку XX ст. Українська симфонія До мажор Е.Ванжури. Симфонія Соль-мінор невідомого автора					
Тема 4. Духове музичне мистецтво в Україні у другій половині XIX – початку XX ст. Становлення і розвиток вітчизняної професійної духової музичної освіти в Україні. Класи духових інструментів. Становлення і розвиток професійної духової музичної освіти на Західній Україні	9	-	4	-	5
Залік	1		1	-	-
Всього за II семестр	45	-	20	-	25
Всього годин: за рік	90	-	36	-	54

Тематика практичних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
VII семестр		16
Розділ I. Історія зарубіжного виконавства на духових інструментах		
1.	Розвиток духових інструментів і виконавське мистецтво в період від витоків до кінця XVI ст.	4
2.	Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XVII- XVIII ст.	6
3.	Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XIX- поч. XX ст.	5
Всього за семестр		16
VIII семестр		20
Розділ II. Історія духового музичного мистецтва України		
1.	Передісторія духового музичного мистецтва України	5
2.	Духове інструментальне мистецтво в Україні в XIV- першій половині XIX ст.	5
3.	Духові інструменти в симфоніях українських композиторів кінця XVIII - початок XIX ст.	5
4.	Духове музичне мистецтво в Україні у другій половині XIX – поч. XX ст.	4
5.	Залік	1
Всього за семестр		20
РАЗОМ:		36

Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
VII семестр		29
1.	Інструменти первіснообщинного ладу і Давнього світу (Давній Єгипет, Месопотамія, Палестина; Давні Китай, Індія, Греція, Рим)	6
2.	Духові інструменти в Західній Європі в середні віки.	6
3.	Музично-інструментальна культура Середньовічного Сходу. Духові інструменти в творчості трубадурів, труверів і мінезингерів. Музично-виконавська практика середньовічного міста.	6
4.	Розвиток духового інструментального мистецтва в XIV- XVI ст..	2
5.	Духові інструменти в оркестрі та камерному ансамблі XVII столітті. Духові інструменти в творчості видатних композиторів першої половини XVII ст..	3
6.	Духові інструменти в творчості Віденської класичної школи.	3
7.	Духові інструменти в творчості композиторів-романтиків. Духові інструменти в творчості композиторів XIX ст.	3
Всього за семестр		29
VIII семестр		25
1	Передісторія духового музичного мистецтва України	4
2.	Братства. Музикантські цехи. Полкові оркестри лівобережного козацтва в Україні другої половини XVII ст. – 80-х р. XVIII ст.	4
3	Рогові оркестри в Україні. Кріпосні оркестри	4
4	Духове інструментальне мистецтво в Україні в XIV- першій половині XIX ст.	4
5	Духове музичне мистецтво в Україні у другій половині XIX – поч. XX ст.	4
6.	Становлення і розвиток вітчизняної професійної духової музичної освіти в Україні. Класи духових інструментів Становлення і розвиток професійної духової музичної освіти на західній Україні	5
Всього за семестр		25
Разом:		54

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік контрольних питань для заліку (VIII семестр)

- 1.Розвиток духових інструментів і виконавське мистецтво в період від витоків до кінця XVI ст. Інструменти первіснообщинного ладу і Давнього світу Духові інструменти в Західній Європі в середні віки. Духове інструментальне мистецтво епохи Відродження
- 2.Духові інструменти в творчості Віденської класичної школи.

3. Духове інструментальне мистецтво епохи Відродження
4. Духові інструменти в творчості композиторів-романтиків. Духові інструменти в творчості композиторів XIX століття
5. Духове інструментальне мистецтво в XVIII - першій половині XIX ст.
6. Духові інструменти в творчості композиторів-романтиків. Духові інструменти в творчості композиторів XIX століття
7. Духовий інструментарій Київської Русі. Братства. Музикантські цехи. Глухівська музична
8. Становлення і розвиток професійної духової музичної освіти на Західній Україні
9. Духовий інструментарій до Київської Русі
10. Становлення і розвиток вітчизняної професійної духової музичної освіти в Україні.
11. Духові інструменти в симфоніях українських композиторів другої половини XIX ст.;
12. Мистецтво гри на духових інструментах в Західній Європі XVII- XVIII ст.

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, виконання індивідуальних завдань тощо і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу навчальної дисципліни.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі:

- **контрольного уроку** – **VII семестр**
- **заліку** – **VIII семестр**
- терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

«5» - «відмінно»

- здобувач освіти відмінно володіє теоретичними та методичними знаннями з курсу, володіє ґрунтовними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє інформацією та творчо її використовує. Впевнено розкриває історичний розвиток виконавства на духових та ударних інструментах, вільно орієнтується в аналізі виконавської та композиторської творчості визначних представників інструментального мистецтва, володіє відомостями з творчості композиторів та виконавців на духових та

ударних інструментах (солістів або колективів). Відповідь студента повна, виявляє причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки навчальної дисципліни, логічно викладена і характеризується аналізом, систематизацією, узагальненням і критичним осмисленням навчального матеріалу. Застосовує аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислить. Оперує традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської діяльності (відповідно до спеціалізації). Самостійна робота виконана в повному обсязі.

«4» - «добре» - відповідь здобувача освіти достатньо обґрунтована. Здобувач освіти засвоїв основні уявлення, поняття. Застосовує здобуті знання на практиці. Відтворює частину матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків. Називаються визначні представники інструментального мистецтва, однак здійснити аналіз творчої діяльності (композиторської чи виконавської) здобувач освіти може з деякими труднощами. Використовує професійну термінологію, демонструє відповідь із недостатнім логічним взаємозв'язком між окремими фактами, або ж в усній частині його відповіді має місце певна залежність від конспекту або інших джерел інформації. Якісно виконує роботу, творчо мислить, але може допустити несуттєві неточності і може виправити їх. Самостійна робота виконана не повністю. Допускаються деякі незначні помилки.

«3» - «задовільно»

- здобувач освіти розкриває окремі теми дисципліни, недостатньо орієнтується в історичному розвитку виконавства на духових та ударних інструментах, недостатньо володіє біографією видатних виконавців на духових та ударних інструментах(солістів або колективів), при цьому допускає значні помилки. Дисципліну вивчає без зацікавлення. Самостійна робота виконана не в повному обсязі, частково, на додаткові питання дав неповні відповіді.

«2» - «незадовільно»

- здобувач освіти не володіє знаннями у межах вимог навчальної програми, не здатний розв'язувати проблемні завдання, не орієнтується у історичному розвитку виконавства на духових та ударних інструментах. Здобувач освіти не знає творчу біографію видатних виконавців на духових та ударних інструментах, не може розкрити зміст жодної з вивчених тем. Програмовим матеріалом не володіє. Виконаний незначний обсяг самостійної роботи або робота зовсім не виконана.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Академія музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – К.: Музична Україна, 2004.

Апатский В.Н. История духового музыкально-исполнительского искусства. Книга II. – К.: НМАУ имени П. И. Чайковского, 2012. – 408 с

Богданов В.О. Історія духового музичного мистецтва України від найдавніших часів до початку ХХ ст. – Харків: «Основа», 2000

Список рекомендованої літератури:

Посвалюк В. Т. Українські виконавські школи гри на трубі . Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України.

Посвалюк В. Т. Формування професійного духового виконавства в Україні (XVI – перша половина XIX ст.).– К. 2006

Додаткова

Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах. – Х.: ФО-П. Сілічева, 2013...

Корній Л. Історія української музики Частина 1. (від найдавніших часів до середини XVIII ст.)

Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу (малодосліджені сторінки історії) [Монографія]. – К.: НАН України, 2000. – 324 с.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет
2. Бібліотека